

Bevoegd gezag

Goed voorbereiden

Het bevoegd gezag heeft een belangrijke rol in de voorbereiding van een visieproces. Bij het verkennen van de — niet zelden gekoppelde — opgaven is het inventariseren en beschikbaar maken van data een belangrijke voorwaarde. Om alle relevante partijen uit te nodigen tot participatie is het organiseren van een goede informatievoorziening en de benodigde menskracht en middelen voor het verdere proces een absolute must.

Rol pakken

Het bevoegd gezag heeft een belangrijke rol bij het in kaart brengen welke partijen een rol kunnen hebben in het visieproces. Zo wordt van de initiatiefnemer en van de omgeving (inclusief belanghebbenden) vanaf het begin verwacht dat zij in bepaalde stappen bijdragen aan het proces.

In de *Handreiking Mienskipsenergie* is per stap aangegeven op welke wijze de verschillende partijen invulling kunnen geven aan deze rollen.

Instrumenten gebruiken

De afgelopen jaren zijn veel instrumenten klaar gezet die zich hebben bewezen in de energietransitie. Om te beginnen kan worden gekeken naar de Friese omgevings- en participatietools zoals de *Sinnetafel*, de *Zonneladder*, *Participatieschuiven* en *De Fryske Energie Waaier*.

Landelijk hebben overheden, maatschappelijke organisaties en belangenverenigingen een grote hoeveelheid handreikingen, codes, instrumenten en voorbeelden bij elkaar gebracht zodat vraagstukken rond natuur- en landschapsinclusieve energietransitie makkelijk opgepakt kunnen worden. In de *Handreiking Mienskipsenergie* worden deze overzichtelijk bij elkaar gezet.

De handreiking

Deze folder verwijst naar de *Handreiking Mienskipsenergie* die is opgesteld in opdracht van de RES Fryslân als onderdeel van het jaarprogramma 2021/2022 met als doel om participatie en lokaal eigendom te borgen in een 'Friese Aanpak'. In deze handreiking biedt de RES Fryslân overheden, initiatiefnemers én bewoners een eenduidige manier om processen vorm te geven die betrokkenheid, zeggenschap en draagvlak van de brede omgeving dichterbij brengen.

Bij de implementatie van de Omgevingswet wordt een integrale benadering van de leefomgeving straks de norm. De aanvulling op de huidige praktijk zit met name in het integreren van bestaande instrumenten in de structuur die de Omgevingswet biedt. Bij de overzichtelijke processtappen komt — meer dan voorheen — de nadruk te liggen op een goed visieproces zodat plannen sneller tot uitvoering kunnen komen.

Rolzuiverheid is van belang

- Helderheid over de rolkeuze is cruciaal voor transparantie en vertrouwen
- Belanghebbenden kunnen geen onafhankelijke rol op zich nemen
- Partijen nemen zelf deel aan het proces of zijn dienstbaar aan het proces
- Complexe processen zijn gebaat bij onafhankelijke adviseurs en procesbegeleiders
- Partijen zoals overheden kunnen soms meerdere rollen hebben
- Tijdens het proces kunnen rollen veranderen; wees daar transparant over

Handreiking Mienskipsenergie

Een nieuw proces voor participatie bij zon en wind in 10 stappen

Fryslân
RES Regionale
Energie
Strategie

RES & Omgevingswet

Taken voor lokale overheden

De RES 2.0 geeft overheden een aantal taken. Om lokaal eigenaarschap te realiseren zal de overheid een rol moeten kiezen en deze verankeren in beleid. Aanvullend wordt er van overheden verwacht dat ze kaders opstellen voor procesparticipatie, waarbij aandacht is voor gebiedsprocessen.

Om elkaar te inspireren en de keuzes te onderbouwen wordt vanuit de RES verwacht dat overheden lessen, methodes en ervaringen met elkaar delen. Deze voorbeelden zijn van groot belang voor lokale initiatieven, organisaties, ambtenaren en volksvertegenwoordigers.

De Omgevingswet biedt kaders en kansen

De Omgevingswet biedt de juridische fundamenteën voor transitie in het ruimtelijke domein. Binnen deze wet wordt veel aandacht geschonken aan participatie, transparantie, maatwerk en een zorgvuldig proces. Hoewel de gemeente primair verantwoordelijk wordt gemaakt voor het ruimtelijk domein is samenwerking tussen verschillende partijen het uitgangspunt.

Wanneer meerdere overheden betrokken zijn bij een initiatief wordt gebruikt gemaakt van een van de instrumenten van de Omgevingswet, te weten het *projectbesluit*. Een voorbeeld: een groot zonnepark dat op het openbare net wordt aangesloten heeft een bovengemeentelijke impact vanwege de schaarste op het elektriciteitsnet. Omdat in gebiedsprocessen ook andere opgaven gekoppeld dienen te worden, is een brede samenwerking tussen overheden van groot belang. Deze handreiking neemt daarom het instrument *projectbesluit* als uitgangspunt voor nieuwe plannen binnen de energietransitie.

van opgave naar visie

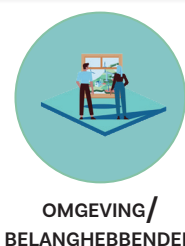
van visie tot plan

EEN GOEDE VOORBEREIDING
IS HET HALVE WERK

Het visieproces

In het visieproces wordt op basis van de opgaven helder welke plannen een invulling kunnen geven aan diezelfde opgaven. Het succesvol doorlopen van de vijf visie-stappen, waarbij integrale vraagstukken voldoende aan bod geweest zijn, zorgt voor een gedragen visie die de basis kan zijn voor één of meer plannen. Deze werkwijze biedt vanaf de start helderheid aan de belanghebbenden, de omgeving én aan de initiatiefnemers.

OMGEVING/
BELANGHEBBENDEN

INITIATIEFNEMER

BEVOEGD GEZAG

visieproces

1

informereren

2

participeren

3

verkennen

4

toetsen

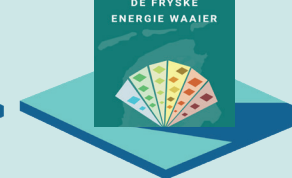
5

kiezen

Bestaande én nieuwe tools

De Friese beleidstools *Sinnetafel*, *Zonneladder* en de *Friese Energie Waaier* hebben in verschillende stappen een belangrijke rol. Ook andere of nog te ontwikkelen tools kunnen door bevoegd gezag of

belanghebbenden worden ingebracht in het visieproces of het planproces om te komen tot een goede visie, een beter plan of een passende participatie.

planproces

6

formuleren

7

delen

8

accepteren

9

discussiëren

10

organiseren

EEN NIEUWE TOOL

Kennisgeving Acceptatie

In de *Handreiking Mienskipsenergie* introduceert de RES Fryslân een nieuw instrument, de *Kennisgeving Acceptatie*. Deze kennisgeving brengt structuur aan het behartigen van de belangen van de omgeving en geeft de rol van de omgeving in het visieproces vanaf het begin vorm.

Ook partijen die een gebiedsoverstijgend belang vertegenwoordigen – zoals natuurbehoud en cultuurhistorische waarden – worden uitgenodigd om met de omgeving samen in dit proces te acteren. De *Kennisgeving Acceptatie* vormt zo een gedocumenteerde dialoog tussen de omgeving, de initiatiefnemer en het bevoegd gezag. Het perspectief vanuit de omgeving kan op die manier ongefilterd en transparant worden doorgegeven. De *Kennisgeving Acceptatie* vormt zodoende een instrument voor gemeenteraden om te beoordelen of de verwachtingen en afspraken rondom participatie op een juiste manier zijn ingevuld.

